

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В. С. Пономаренко

15 квітня 2019р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньо-професійна програма «Підприємництво»

Харків, 2019

Фахове випробування є комплексним іспитом, що включає теоретичну (тестові завдання) та практичну (три завдання різного ступеню складності) частини в межах галузевого стандарту вищої освіти України з підготовки бакалаврів у галузі знань 07 «Управління та адміністрування». До складу тестових завдань внесені питання за наступними нормативними навчальними дисциплінами: підприємництво, менеджмент, фінанси, економіка підприємства.

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими володіє бакалавр за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти бакалавр за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Перелік компетентностей
<i>Загальні компетентності</i>
здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.
здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
здатність спілкуватися іноземною мовою.
навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
здатність працювати автономно та в команді, навички міжособистісної взаємодії.
здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
здатність ініціювати заходи щодо збереження навколишнього природного середовища та здійснення безпечної діяльності.
здатність діяти відповідально та свідомо.
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>
знання і розуміння теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
розуміння форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.
знання і розуміння нормативно-правового регулювання у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
знання та розуміння організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.
здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційний білет з фахового випробування включає дві частини:
тестові завдання;
практичні завдання.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань
у білеті з фахового випробування

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
I. Рівень складності	20	-	1 - 3 б*	100	- з вибором однієї або декількох правильних відповідей; - на встановлення відповідності; - на встановлення правильної послідовності;
II. Рівень складності	-	2	1 діагностичне завдання - 15 б; 2 діагностичне завдання - 35 б.	50	- розрахункові завдання (на 2-3 дії)
III. Рівень складності	-	1	1 евристичне завдання- 50 б.	50	- творчі або розрахункові завдання з ускладненим алгоритмом

* Кількість балів за одне завдання залежить від кількості, типу та складності тестових завдань

Тестові завдання включають 20 тестів різного типу, серед яких альтернативні тестові завдання, тестові завдання з множинним вибором, на відновлення відповідності частин, на відтворення вірної послідовності та тестові завдання відкритого типу. Загальна оцінка тестових завдань становить 100 балів.

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме два діагностичних завдання та одне евристичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 100 балів.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Тема 1. Економічна сутність підприємництва

Виникнення та еволюція поняття «підприємництво». Бізнес і підприємництво: загальне і особливе. Підприємництво як вид господарської діяльності.

Класифікація підприємств за певними ознаками. Юридичні акти, які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації підприємництва.

Стан розвитку малого і середнього підприємництва в країнах світу. Суб'єкти підприємницької діяльності.

Тема 2. Види та форми підприємництва

Приватне, колективне, державне підприємництво та особливості їх здійснення. Виробниче підприємництво. Місце і роль малого підприємництва в ринковій економіці. Економічна сутність малих підприємств. Переваги та недоліки малого підприємництва.

Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні види підприємництва та їх організаційні форми. Об'єднання підприємництва: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види.

Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств.

Тема 3. Принципи та функції підприємництва

Вибір виду діяльності. Залучення коштів до здійснення підприємницької діяльності. Формування програми діяльності. Наймання працівників. Залучення і використання різних видів ресурсів. Розподілення прибутків.

Ризики та потреби в процесі здійснення підприємницької діяльності. Економічний інтерес підприємця. Конкуренція на ринку.

Основні принципи управління підприємством: економічність, системність, пропорційність, матеріальна зацікавленість, самоуправління та їх

характеристика. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємством.

Тема 4. Підприємницьке середовище

Моделі середовища господарювання підприємств. Зовнішнє середовище підприємницької діяльності. Класифікація факторів зовнішнього середовища підприємницької діяльності.

Техніко-технологічні фактори. Економічні фактори. Міжнародні фактори. Політико-інституційні фактори. Демографічні фактори. Соціально-культурні фактори. Географічно-екологічні фактори.

Споживачі. Постачальники матеріально-технічних ресурсів. Виробники товарів-замінників. Конкуренти. Партнери. Контактні аудиторії підприємства.

Визначення економічних термінів: трудові ресурси, кадри, персонал, трудовий потенціал. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Показники чисельності персоналу, їх склад та методика визначення. Показники руху персоналу та методика їх визначення.

Тема 5. Технологія заснування підприємницької справи

Підприємницька ідея та її джерела. Вибір сфери діяльності. Вибір форми організації бізнесу. Визначення переваг створюваного підприємства. Аналіз конкуруючих товарів та підприємств-конкурентів.

Види структур підприємства: загальна, виробнича, організаційна.

Види виробничих структур в залежності від різних класифікаційних ознак: цехова, безцехова, корпусна, комбінаторська. Фактори формування виробничої структури.

Основні засоби як один з елементів оцінки капіталу підприємства. Структура основних засобів у відповідності до їх класифікації. Вікова, та елементна структура основних засобів. Сутність виробничих засобів та їх особливості оцінки. Невиробничі засоби підприємства та їх особливості.

Аналіз та оцінка активної та пасивної частини основних засобів підприємництва. Виробничі засоби як вартісна категорія. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації. Загальні критерії визнання активів.

Основні типи організаційних структур підприємництва: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійні, матричні організаційні структури підприємництва та їх характеристика.

Тема 6. Економічні ризики в підприємстві

Основні поняття й визначення зон ризику. Сутність ризиків та їх види в підприємстві. Різниця понять „ризик” та „невизначеність”. Зони ризиків в залежності від втрат.

Прибуток та збиток як основні показники фінансових результатів діяльності сучасного підприємства. Обліковий та податковий прибуток підприємства. Види облікового прибутку. Склад доходів та витрат. Методика визначення оподаткованого прибутку. Інші види прибутку (маржинальний, реальний, нормальний та інші).

Тема 7. Розвиток підприємницької діяльності

Екстенсивний шлях розвитку. Інтенсивний шлях розвитку. Інноваційний шлях розвитку. Показники інтенсифікації і підвищення ефективності підприємницької діяльності.

Економічний ефект та ефективність, сутність та відмінності. Характеристика методичних підходів щодо визначення витрат та результатів, необхідних для розрахунку ефективності: ресурсний, витратний, ресурсно-витратний. Показники економічного ефекту та їх характеристика. Характеристику різних видів ефективності в залежності від певних класифікаційних ознак: за наслідками – економічна та соціальна; за місцем отримання ефекту – локальна та народногосподарська; за ступенем збільшення ефекту – первісна та мультиплікаційна; за метою визначення – абсолютна та порівняльна та ін.

Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва. Класифікаційні ознаки факторів зростання ефективності та їх характеристика: за видами витрат і ресурсів, за напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності), місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю). Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства: ресурсний, організаційний, технологічний та їх характеристика.

Тема 8. Культура підприємництва

Сутність, види та елементи підприємницької культури. Стилі керівництва: демократичний, ліберальний, автократичний. Норми і правила поведінки керівника. Методи і стилі розв'язання конфліктів.

Соціальні цінності підприємницької діяльності. Основні методи впливу підприємця на підлеглих. Психологія підприємництва.

Економічна складова підприємництва продуктивність праці. Основні показники оцінки ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Шляхи підвищення продуктивності праці.

Структура заробітної плати. Основна заробітна плата. Додаткова заробітна плата. Основні форми оплати праці. Законодавча база регулювання системи оплати праці підприємства.

Приклад екзаменаційного білету

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

фахове випробування

I. Тестові завдання.

1. Оберіть номер правильної відповіді:

1. У відповідності до якої теорії метою підприємництва є забезпечення стійкого розвитку?

а) неокласична;	г) теорія підприємництва;
б) біхевіористська;	д) теорія корпорації;
в) інституціональна;	е) еволюційна;
	ж) мережева.

2. Яка з теорій розглядає підприємництво з позицій ресурсно-технологічного підходу, та основною метою визначає максимізацію доходу (прибутку)?

- а) неокласична;
- б) біхевіористська;
- в) інституціональна;
- г) теорія підприємництва;
- д) теорія корпорації;
- е) еволюційна;
- ж) мережева.

3. Визначте основні функції управління підприємництвом відповідно до їх сутності:

Функції управління	Сутність
1. Планування 2. Організація 3. Мотивація 4. Контроль	а) управлінська діяльність, спрямована на розподіл робіт між окремими виконавцями та їх групами, встановлення взаємозв'язків між ними та узгодження їх діяльності з метою досягнення цілей підприємства; б) управлінська діяльність, спрямована на забезпечення досягнення цілей підприємства шляхом постійного спостереження за його діяльністю та усунення відхилень, що при цьому виникають; в) процес впливу на людину шляхом створення умов, які дозволяють їй відчувати, що вона може задовольнити свої потреби такою поведінкою, яка забезпечить досягнення цілей організації; г) визначення цілей діяльності підприємства (прогнозування) та виборі способів (шляхів) їх досягнення.

4. До організаційних структур управління традиційного типу відносяться:

- а) лінійна;
- б) функціональна;
- в) регіональна;
- г) матрична;
- д) змішана;
- е) лінійно-штабна.

5. Підприємництво пов'язане з обміном, розподілом і споживанням товарів через торгові установи та біржі називається комерційним:

- а) так, твердження вірне;
- б) ні, твердження не верне.

6. Відповідальність учасників акціонерного товариства характеризується як:

- а) повна;
- б) обмежена;
- в) додаткова.

7. Чистий прибуток підприємництва – це...

- а) прибуток до оподаткування після вирахування податків;
- б) прибуток від звичайної діяльності після вирахування податків;
- в) дохід від реалізації продукції після вирахування непрямих податків;
- г) прибуток від операційної діяльності після вирахування податків.

8. Підприємництво – це.....

9. Показники продуктивності праці характеризують:

- а) рух трудових ресурсів підприємства;
- б) міру кількості затраченої праці;
- в) ефективність трудових витрат;
- г) плинність трудових ресурсів підприємства.

10. Неявні (імпліцитні) витрати – це...

- а) безпосередні грошові виплати;
- б) втрачена вигода, яка не набуває форми фактичних грошових виплат;
- в) фактичні втрати, які може понести підприємство, неотримуючі при цьому компенсації у вигляді доходу.

11. До показників ефективності використання основних засобів підприємства належать:

- а) коефіцієнт оновлення основних засобів;
- б) фондомісткість;
- в) коефіцієнт змінності роботи устаткування;
- г) коефіцієнт використання праці.

12. Учасники товариства з додатковою відповідальністю відповідають за борги товариства

- а) у межах належних їм внесків;
- б) солідарна відповідальність усім майном;
- в) у межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внеску;
- г) у межах належних їм акцій.

13. Рентабельність власного капіталу визначається як...

- а) відношення валового прибутку до власного капіталу;
- б) відношення чистого прибутку до власного капіталу;
- в) відношення операційного прибутку до власного капіталу;
- г) відношення прибутку (до сплати процентів по кредитах) до власного капіталу.

14. Приватне підприємництво в Україні - це підприємство, засноване на...

- а) виключно особистій праці фізичної особи та його власності;
- б) власності та праці громадян - членів однієї сім'ї;
- в) власності окремого громадянина з правом найму робочої сили.

15. Процес дисконтування – це:

- а) процес визначення внутрішньої ставки доходності;
- б) процес визначення теперішньої вартості майбутніх грошових надходжень;
- в) процес нарощування вартості грошей у часі;
- г) процес визначення ефективності капіталовкладень.

16. Назвіть основні групи факторів, що мають прямий вплив на підприємництво:

- а) «контактні аудиторії»; е) техніко-технологічні; й) економічні;
б) міжнародні; ж) конкуренти; к) демографічні;
в) постачальники; з) партнери; л) споживачі;
г) соціально-культурні; і) виробники товарів- м) географічно-екологічні.
д) політико-інституційні; заміників;

17. У чому полягає процес планування підприємницької діяльності?

18. До якого виду підприємницької діяльності відносяться банки та фондові біржі:

- а) виробничого підприємництва;
б) консультативного підприємництва;
в) фінансового підприємництва;
г) комерційного підприємництва.

19. Тимчасові статутні об'єднання промислового та банківського капіталу. Це ...

- а) корпорації;
б) концерни;
в) консорціуми;
г) асоціації.

20. Економічний ефект в загальному розумінні визначається як:

- а) співвідношення витрат та результатів діяльності;
б) співвідношення результатів та витрат діяльності;
в) різницю між результатом та витратами діяльності;
г) різницю між витратами та результатом діяльності.

II. Практичні завдання.

Завдання 1 (діагностичне). Структура персоналу ТОВ «Алекс» наведена в табл. 1. Визначити: абсолютне і відносне відхилення за категоріями працівників; частку кожної категорії в загальній чисельності.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунків

Показник	Роки	
	2016	2017
1	2	3
Промислово-виробничий персонал - всього:	3071	2494
В т.ч. робітники	2148	1738
з них основні	773	595
допоміжні	1375	1143
керівники	389	325
фахівці	478	394

Продовження табл. 1

1	2	3
службовці	56	37
Непромисловий персонал	165	166
Всього персоналу	3236	2660

Завдання 2 (діагностичне). Розрахувати планові показники обсягу виробництва і реалізації продукції за наступними даними (табл. 2).

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунків

Показники	Період 1	Період 2	Період 3	Період 4	Період 5
Обсяг реалізації, шт	1000	1250	1300	1450	1550
Запаси готової продукції на початок, шт	25	30	30	35	40
Запаси готової продукції на кінець, шт	30	30	35	40	45
Ціна без ПДВ	20	30	40	55	75

Завдання 3 (евристичне). Протягом звітного періоду товариство досягло наступних фінансово-економічних показників, тис. грн.: прямі матеріальні витрати – 22400; прямі витрати на оплату праці – 4800; відрахування на соціальні заходи – 3064; амортизація ОЗ – 980; витрати з виплати відсотків – 800; чистий дохід від реалізації продукції – 84000; середньорічні нормовані оборотні кошти – 680; витрати на втрати від неопераційних курсових різниць – 320; доходи від продажу приміщення офісу – 28000; середньорічна вартість ОЗ – 45400, адміністративні витрати – 843, витрати на збут – 653. Визначити валовий, операційний та чистий прибуток, а також рентабельність виробництва.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гонtareва І.В. Управління проектами: підручник Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. - 444 с.
2. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. Гой, Т. Смелянська ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький нац. ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2013. - 367 с.

3. Донець Л. І. Основи підприємництва : Навч. посіб. / Любов Донець, Надія Романенко ; М-во освіти і науки України, ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 315 с.

4. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. - К. : Персонал, 2010. - 305 с.

5. Економіка підприємства: підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - 4-те вид, перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2009. - 816 с.

6. Економіка підприємства: [навч. посіб. для студ. Вищих навч. закладів] / [П.В. Крупі, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк та інш.]; за заг.ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М. Сердюка. - [2-ге вид., стереотип.]. - К.: Ельга-Н, КНТ, 2009. - 780 с.

7. Пономаренко В. С. Прийняття управлінських рішень на підприємстві: процесний підхід : наукове видання / В. С. Пономаренко. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. - 238 с.

8. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник / І. Тирпак, В.Тирпак, С. Жуков ; М-во освіти і науки України, Ужгородський нац. ун-т, Мукачівський держ. ун-т. - К. : Кондор, 2011. - 283 с.

9. Цигилик І. І. Основи підприємництва : Навч. посіб. / І. І. Цигилик, Т. М. Паневник, З. М. Криховецька ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т менеджменту та економіки "Галицька академія". - К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 239 с.

10. Шваб Л. І. Основи підприємництва : Навч. посібник / Л. Шваб. - К. : Каравела, 2006. - 343 с.

Голова атестаційної комісії
д.е.н., проф.

І. В. Гонтарева